

Актуальні проблеми теорії та практики правового регулювання галузі охорони здоров'я: проблеми і перспективи: збірник тез доповідей науково-практичного круглого столу, присвяченого 25-й річниці прийняття Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» (17 листопада 2017 року) / За заг. ред. д-ра мед. наук, професора, Заслуж. діяча науки і техніки України Ю. М. Колесника. – Запоріжжя: Вид-во ЗДМУ, 2017. – 152 с.

Юрковська Лідія Геннадіївна,

старший викладач кафедри педагогіки, психології,

медичного та фармацевтичного права

Національної медичної академії післядипломної освіти

імені П. Л. Шупика

КЛАСИФІКАЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Основи законодавства України про охорону здоров'я (далі – Основи) у статті 80 передбачають, що особи, винні у порушенні законодавства про охорону здоров'я, несуть цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно із законодавством [1].

Як слушно вказують провідні вітчизняні дослідник медичного права, розгляд адміністративної відповідальності в ракурсі питань юридичної відповідальності медичних працівників виправданий у зв'язку з тим, що адміністративні порушення негативні самі по собі й створюють передумови для виникнення майнових та кримінальних правопорушень. Тому розкриття основних особливостей адміністративного законодавства щодо правопорушень медиків необхідне й актуальне [2, с. 149].

Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) містить у Особливій частині главу 5 «Адміністративні правопорушення в галузі охорони праці і здоров'я населення», яка передбачає перелік достатньо різноманітних адміністративних деліктів в сфері охорони здоров'я (ст.ст. 42, 42-1, 42-2, 42-4, 44, 44-1, 44-2, 45, 45-1, 46, 46-1, 46-2) [3]. Окрім цього, до зазначеної групи адміністративних правопорушень можна віднести і інші делікти, зазначені у різних главах КУпАП (ст. 167, 168-1, 170, 188-10). Вказані делікти можна класифікувати за певними ознаками.

Так, за суб'єктом вчинення адміністративного правопорушення можна розрізнити: адміністративні делікти, що вчиняються саме провізорами (фармацевтами) – це продаж лікарських засобів без рецепта у заборонених законодавством випадках (ст. 42-4); адміністративні делікти, що вчиняються саме медичними працівниками – це порушення встановленого порядку взяття, переробки, зберігання, реалізації і застосування донорської крові та (або) її компонентів і препаратів (ст. 45-1); адміністративні делікти, що вчиняються як медичними працівниками, так і провізорами (фармацевтами) – це порушення обмежень, встановлених для медичних і фармацевтичних працівників під час здійснення ними професійної діяльності (ст. 44-2); адміністративні делікти, що вчиняються пацієнтами – це ухилення від медичного огляду чи медичного обстеження (ст. 44-1), ухилення від обстеження і профілактичного лікування осіб, хворих на венеричну хворобу

(ст. 45); умисне приховування джерела зараження венеричною хворобою (ст. 46); а також адміністративні делікти, що можуть бути вчинені медичними працівниками, провізорами (фармацевтами), пацієнтами, а також невизначеним колом інших осіб – це порушення санітарних норм (ст. 42), незаконне виробництво, придбання, зберігання, перевезення, пересилання наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту в невеликих розмірах (ст. 44), порушення встановлених законодавством вимог щодо заняття народною медициною (цілительством) (ст. 46-2).

Таким чином, серед адміністративних правопорушень можна виокремлювати делікти з чітко визначеним спеціальним суб'єктом (медичні працівники, фармацевтичні працівники, пацієнти), а також делікти із загальним суб'єктом.

Окрім того, адміністративні правопорушення в галузі охорони здоров'я населення можна класифікувати за органами (посадовими особами), уповноваженими їх розглядати, тобто за їх підвідомчістю КУпАП містить вичерпний перелік таких уповноважених органів, виходячи з якого видами адміністративних правопорушень можна визначити нижче наведені.

Адміністративні делікти, підвідомчі адміністративним комісіям, утворюваним відповідними органами місцевого самоврядування. Згідно зі ст. 218 КУпАП вказані комісії розглядають, серед іншого, справи про адміністративні правопорушення в галузі охорони здоров'я населення, передбачені ст.ст. 45, 46 КУпАП [3].

Адміністративні делікти, підвідомчі місцевим загальним судам. Згідно зі ст. 221 КУпАП місцеві загальні суди, серед іншого, розглядають справи про адміністративні правопорушення в галузі охорони здоров'я населення, передбачені ст.ст. 42-1, 42-2, 44, 44-1, 46-1, 46-2 КУпАП [3].

Адміністративні делікти, підвідомчі органам Національної поліції. Згідно зі ст. 222 КУпАП органи Національної поліції, серед іншого, розглядають справи про адміністративні правопорушення в галузі охорони здоров'я населення, передбачені частиною 1 статті 44 КУпАП [3].

Адміністративні делікти, підвідомчі центральному органу що реалізує державну політику у сфері контролю якості та безпеки лікарських засобів. Згідно зі ст. 244-8 КУпАП центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері контролю якості та безпеки лікарських засобів, розглядає справи про адміністративні правопорушення, пов'язані з порушенням обмежень, встановлених для медичних і фармацевтичних працівників під час здійснення ними професійної діяльності (ст. 44-2), з порушенням встановленого порядку взяття, переробки, зберігання, реалізації і застосування донорської крові та (або) її компонентів і препаратів (ст. 45-1), з продажем лікарських засобів без рецепта у заборонених законодавством випадках (ст. 42-4), з недодержанням вимог стандартів, норм, правил і

технічних умов під час виробництва, зберігання, транспортування, реалізації чи використання лікарських засобів (ст.ст. 167, 168-1, 170), а також з невиконанням законних вимог посадових осіб центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері контролю якості та безпеки лікарських засобів (ст. 188-10). [3].

Висновки з вище викладеного слід зробити наступні: вдосконалення підходів до класифікації адміністративних правопорушень в галузі охорони здоров'я населення дозволяють підкреслити низку суттєвих особливостей адміністративної відповідальності в сфері охорони здоров'я населення, пов'язану як колом суб'єктів таких правопорушень, так і з підвідомчістю розгляду вказаної категорії справ про адміністративні правопорушення різним уповноваженим органам. Подальші наукові дослідження у зазначеному напрямку сприятимуть вдосконаленню правових механізмів притягнення правопорушників до адміністративної відповідальності, а також сприятимуть зміцненню правопорядку, дисципліни і законності, правомірній практичній реалізації медичних та фармацевтичних правовідносин.

Список використаних джерел

1. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 р. № 2801-ХІІ (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 4. – ст. 19. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2801-12/page>

2. Стеценко С. Г., Стеценко В. Ю., Сенюта І. Я. Медичне право України / Підручник. За заг.ред. д.ю.н. проф. С. Г. Стеценка. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 507 с.

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07 грудня 1984 р. № 8073-Х (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – № 51. – ст. 1122. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

Підписано до друку 13.11.2017 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк - ризограф.
Наклад 50 прим. Зам. № 7500.
Оригінал-макет виконаний в ЦВЗ ЗДМУ
69035, г. Запоріжжя, пр-т Маяковського 26,
тел. (061) 239-33-01

Видавництво ЗДМУ
69035, Запоріжжя, пр. Маяковського, 26